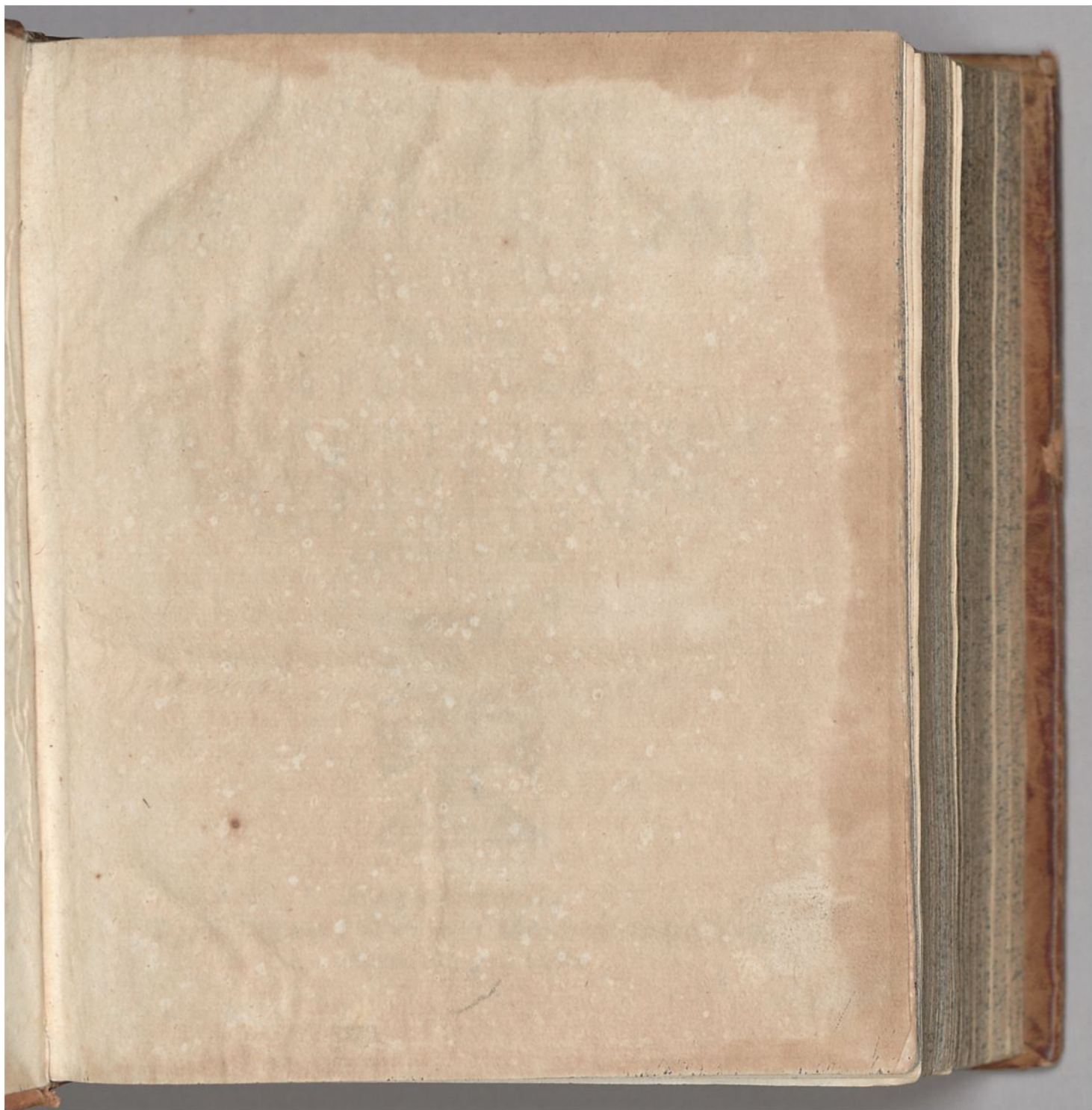

Leibn. Marg.
41

Varia ethica.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
AMORE,

QVAM
In Illustri
Academia Hasso-Schaumburgica,

Ad diem 12. Mart.
An. M DCC XII.

Publico Eruditorum examini submittent

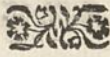
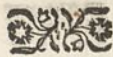
P R Æ S E S
HENR. ERNEST. KESTNER,
JC. & PP.

ET RESP.
JOHANN. CHRIST. CASIMIR,
Rintelenfis.

R I N T E L I I,
Typis HERMANNI AUGUSTINI ENAX, Acad. Typogr. 1712.

DISSERTATIO JURIDICA
DE
AMORE
GRAM
In Illustratione
Academiae Hassio-Schamburgicae
Additione Martii
An. M. DCC. XLII.
Tablice Dissertationum examini submittunt
P R A E S E S
HENR. ERNEST. KESTNER,
Jc. & P.
Et Rector,
JOHANN. CHRIST. CASIMIR,
Rectoris
R I N T E L L I,
Typis Hermannii Augustini Linae, Acad. Typogr. 1742.

SECTIO I. *De Amore in genere.*

§. I.

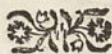

Qui amorem fontem, vinculum, atque fundamentum totius vitæ socialis, totiusque doctrinæ moralis, dicunt, non inique dicunt. Imo ipse Christianismus in amore, merito Christi innixo, consistit, Deum enim super omnia, proximum sicut nos ipsos diligere, & cum tremore salutem æternam operari debemus. Atque hanc responsionem Christus apud *Matth. XXII. 36.* legis perito, qualis esset lex summa & fundamentalis, ex qua reliquæ omnes suam deducerent subsistentiam, interroganti? dabat, diliges Deum tuum ex toto corde tuo, & ex omnibus viribus tuis, & proximum, sicut te ipsum: illustrat hoc *Paulus Gal. XIV.* Omnes, inquam, leges hoc uno verbo implentur: Ama proximum, sicut te ipsum. Plenius id commonstrat in *Epist. ad Rom. XIII. 9. & Jac. II. 8.* Ubi hoc præceptum regium, id est primum & fundamentale, dicitur. Quid vero est amare se ipsum aliud, quam quærere securitatem & quietem, tum sui ipsius, tum aliorum. Sicut enim quilibet sibi ipsi carus, ita & alterum sibi æque carum habere debet, *vid. Dn. Hert. diff. de Societ. sect. 2, c. 10.* Ipsi hoc ipsum Ethnici probè, magnaque

A

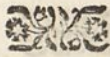
cum

Amor est
fundamen-
tum totius
doctrinæ
moralis.

cum sollicitudine agnoverunt. Optime ait *Florentinus in l. 3. ff. de J. & 7.* Naturam inter nos constituisse cognationem quandam, & hujus consequens esse, hominem homini insidiari, nefas esse. Quid autem est ista cognatio aliud, quam vinculum illud commune inter omnes homines, quo colligati sunt à Deo ad pacem colendam: nam vinculi & cognationis hujus natura est, ut adsit inter omnes unio quædam, scilicet voluntatum, & sic amor recte dicitur a *Paulo* vinculum pacis. *Camillus* apud *Livium lib. 5. c. 27.* Societatem hoc vinculum nominare non veretur, ajens: Nobis cum *Faliscis*, quæ pacto fit humano, societas non est, quam ingeneravit natura utrisque, est eritque. *Marcus Aurelius Anton. lib. 3. de Reb. suis §. 4.* Id confirmat, inqviens: meminit cognatum rationale esse omne, & naturæ rationem ab unoquoque exigere, ut hominum quorumvis curam habeat. Sic idem *lib. 3. §. 4.* Passim dicit, orbem esse instar civitatis, in qua homines tanquam cives inter se sunt conjuncti, ait enim: homines agere cives civitatis supremæ illius, cujus reliquæ civitates quasi familiæ existant: & porro, mundum civitatis instar obtinere. Civitas & patria mihi, ut homini, mundus. Idem nervose exprimit *Seneca in epist. 7.* sequentibus verbis. Omne hoc, quod vides, quo divina & humana conclusa sunt, membra sumus corporis magni: natura nos cognatos edidit, cum ex iisdem, & in eadem gigneret, Hæc amorem nobis indidit mutuum, & sociabiles fecit: Illa æquum justumque composuit, ex illius constitutione miserius est nocere, quam lædi, ex illius Imperio paratæ sunt ad juvandum manus. *Platonicos* in eandem conspirasse sententiam, testis est *Cicero lib. 1. Acad. quest. p. m. 9. lit. a.* Hominem esse, censentes, quasi partem quandam civitatis & universi generis humani, eumque esse conjunctum cum hominibus humana quadam societate: *Conf. Celeberr. Dn. Böhmer in introd. in Jus Publ. Universale cap. 1. §. 31.*

§. II.

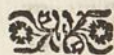

§. II. Quod si adeo purus atque castus istiusmodi amor, ceu arctissimus totius humani generis nexus inter mortales, ad omne proh dolor! malum propendentes, servaretur, uti prælucente, & invocato Divini Numinis & nominis auxilio & gratia, agnita subinde miseria & imperfectione virium naturalium, observatoque, quod cordibus nostris inhæret, juris principio. Quod Tibi non vis fieri, alteri ne feceris; servari posset, nec iudices nec judicia, nec lites nec litigia haberemus; Hæc enim illibata amoris vincula respuunt, abhorrent, expellunt. Sic virtutis & amoris amore, conjux conjugem, liberi Parentes, hi liberos, servi Dominos, civis concivem, omnes invicem amarent, alterque alterum amore vinceret, dum principium istud decori, ex amore subortum. Quod Tibi vis fieri, alteri feceris, lætissima amoris semina mortalium animis insinuaret. Neque quaestio aliqua de meo & tuo incidere poterat, dum spatiosissima terra alendo generi humano sufficiat, &, qui vero amoris sensu tangitur, suis rebus, utut angustis, contentus, alterius necessitati subvenire paratissimus foret. Neque Imperia, neque Magistratus ullus erat necessarius, hic enim ad tuendam inter mortales tranquillitatem & pacem a Deo constitutus, imperio autem non est opus, ubi nec injuria, nec læsio deprehenditur. Nam ob callidos & improbos homines exorta sunt imperia, per se cæteroquin sancta & inviolabilia.

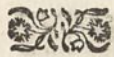
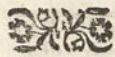
§. III. Quo autem purior atque sanctior inter homines esse debebat amor, cordibus atque animis nostris implantatus, eò magis demirandum, quin detestandum, nihil minus quam amorem & amoris vincula inter homines deprehendi. Rara hæc avis in terris, nigroque simillima cygno. Nam, quamvis homo eximium quidem sit animans, multòque longius distans à cæteris omnibus, quam cæterorum genera inter se distant: Unde ob rationem, velut incomparabilem divinumque thesaurum, veteribus machinamentum naturæ confidentissimæ, & modo nexus Dei & mundi, modo

Felicitas generis humani in amore consistit.

Status generis humani est maxime corruptus.

rerum materialium & immaterialium horizon, modo inter omnia animalia miraculum divinum audit. *Conf. Dn. Pras. in Jur. Nat. cap. 1. §. 1.* Ist hoc tamen, uti recte dijudicat *Pufendorfius de Offic. Hom. & Civ. lib. 1. cap. 3. §. 4. seqq.* Tam utile invicem animal non paucis laborat vitiis, & non minore nocendi facultate præditum est, quæ conjunctionem cum ipso reddunt satis ancipitem, magnamque requirunt cautionem, ne pro bono malum quis ab illo sortiatur. Jam primum major fere ad nocendum procivitas in homine, quam in quovis brutorum deprehenditur. Nam bruta fere cibi desiderio & veneris efferantur, quorum utriusque tamen facili negotio ipsa satisfacere possunt. Et, eo desiderio sopito, non temere in iras, aut ad lædendum alios concitantur, nisi quis irritaverit. At homo animal est nullo non tempore in libidinem paratum, cujus stimulis longe frequentius velli- catur, quam conservandæ speciei necessarium videbatur. Ejusdem quoque venter non satiari duntaxat, sed & titillari vult, & sæpe plura appetit, quam natura digerere valet. Vestibus ne indigerent bruta, natura prospexit, at homo non ad necessitatem tantum, sed ad ostentationem vestiri gaudet. Multi præterea affectus atque cupidines, brutis ignoti, in mortalium genere deprehenduntur: superflua habendi libido, avaritia, gloriæ, & alios eminendi cupiditas, invidia, æmulatio, ingeniorumque contentio: indicio est, quod pleraque bella, quibus genus mortalium colliditur, ob causas gerantur brutis ignotas. Atque ista omnia simulare homines possunt & solent, ut sibi mutuo nocere velint. Accedit in multis eximia quædam petulantia, & aliis insultandi libido, quibus cæteri, etiam modesto ingenio præditi, studio se ac libertatem conservandi ac tuendi, non possunt non offendi, ac ad resistendum accingi. Quandoque etiam homines ad mutuas læsiones invitat inopia, & quod præsens rerum copia cupiditatibus aut indigentia eorum non sufficiat. Sed & maxima vis inest hominibus ad noxas mutuo in-

inferendas. Nam, etsi neque dentibus, neque unguibus, aut cornibus sint formidabiles, ut multa brutorum: tamen habilitas manus in efficacissimum nocendi instrumentum evalescere potest, & solertia ingenii, astu & per insidias grassandi facultatem dat, quæ aperta vi pertingere non licet. Sic ut facillimum sit, hominem homini gravissimum malorum, naturalium, nempe mortem, inferre.

§. IV. Ex quibus, fusius quodammodo ex Pufendorffio demonstratis, oppido liquet, statum generis humani, rupto & penitus confraeto amoris vinculo, & ubi homo homini non Deus, sed plerumque diabolus existit, miserrimum, & omni malorum genere obrutum esse. Quin vix ullum Reipublicæ ordinem & stationem deprehendes, ubi non odia, similitudines longe latèque imperant, & infelicissimum hoc malorum semen infelicitate spargunt: Non hospes ab hospite tutus, nec in conjugis, nec in aliis societatibus aut corporibus fidum offendimus consortium, quin potius, ubi quæstio de meo & tuo exsurgit, aut ambitiosi & voluptuosi affectus irritantur, omnis vox & vis amoris exulat. Nec alium ob finem tam injustissima sæpius bella suscipiuntur, quam ut Ambitiosi & Avari Imperantes passiones suas prædominantes expleant, quorum terror & vulnus immensum cessaret, si amor purus regnaret. Illud cum primis dolendum, quod, qui veri amoris fundamenta docere, & exemplo suo exprimere debebant, nihil minus, quam amorem in actionibus suis ostendant, cum tamen inania istiusmodi litigia, quibus multi sua conspurcant negotia, in vanum erumpant pruritus: Lis est communiter de paupere regno. Turpe est Doctorem, cum culpa redarguit ipsum. Hinc graviter peccant, & communia tranquillitatis munimenta dissolvunt, qui vel proximo insidias struunt, vel ipsum diris & putidis calumniis proscindunt. Debeant mortales momentum mortis considerare (cujus quotidiana & frequentissima meditatio maxima philosophia est) quamque exiguis vita nostra inclusa sit

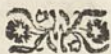
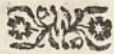
Quod ulterius demonstratur.

sit terminis, quæ adeo gloriosis & proficuis, non impiis aut absurdis transigi debet actionibus. Mors ultima rerum linea: vivimus, ut moriamur, morimur, ut vivamus. Necesse est, ut cum Davide in *Pf. XC. 12.* quotidie exclamemus: Numerare dies nostros ita doce nos, ut inducamus animum sapientem.

An genus
humanum
magis ad pa-
cem ac bel-
lum inclinet?

§. V. Cum igitur, quotidianâ teste experientia, tam corruptus tamque desperatus generis humani sit status, ardua seculi & nostri & superioris JCtos divexat quæstio, an genus humanum magis ad pacem seu amorem, an bellum inclinet? Equidem summi præstantissimi que rerum moralium restau- ratores, *Grotius & Hobbesius*, e diametro quasi sibi contrariari videntur, illo pro pace, hoc pro bello militante, ille in socie- tatis, quæ pacem & amorem appetit, custodia, hic in mutuo metu præsidium quærit. Uterque non minimos sententiæ suæ patronos adinvenit, neuter tamen rem omnem exhaurit. Quærunt & anhelant mortales, si non omnes, tamen multi, pacem & amorem. Quærunt vicissim, & omni conatu affe- ctant plures, ambitioni & avaritiæ deditissimi, bellum tum privatum tum publicum. Imo & ipsi pacati, quam pacati etiam sint, præsidium sibi contra malevolos, communia socie- tatis humanæ vincula dissolventes, & illibata tranquillitatis munimenta perumpentes, quærere debebant. Paucis, ge- nus humanum quidem ad pacem & amorem, magis tamen ad bellum inclinat; & sic ingentem heic deprehendimus mixturam, ubi malitia hominum, ex corrupto lapsoque ho- minis statu & peccato originis proveniens, communiter im- perare, & ubicunque vires suas exerere solet, indeque prin- cipium Hobbesianum, a mutuo metu desumptum, frequentis- simum quidem, sed universale non est: Qua enim fronte di- citur: Homo homini diabolus, eâdem fronte, cæteris pari- bus, regeri potest, homo homini existit Deus, utilitatem tum propriam tum proximi quæsiturus. Illud pariter Hob- besianum dogma, quando jus omnium in omnia statuit, me-

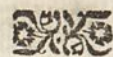
meram contradictionem involvit. Dum enim ego jus habeo adversus alterum, alter circa eandem rem non potest habere jus adversus me. Facta non faciunt Jus. Naturæ leges obligant etiam homines, extra Rempubl. in statu libertatis viventes. An enim ex eo, quod turbidi & petulantes homines leges violant, existentia illarum negari potest? *Conf. Celeb. Dn. Bierl. Lineamenta Method. Stud. cap. 8. §. 4.*

§. VI. Ingens itaque malum, ex neglectu amoris, & hostili hominis statu, tantaque ingeniorum turbulentorum discrepantia profluens, civitates, regna, & Imperia produxit. Quare enim patres familias, desertâ naturali libertate, ad civitates constituendas descenderint, nulla alia fuit causa, quam ut præsidia sibi circumponerent contra mala, quæ homini ab homine imminet. Nam, uti post Deum O. M. homo homini plurimum prodesse, sic & idem non minus obesse potest. Et recte malitiam hominum, ejusque remedium æstimant, qui in proverbii vicem receperunt: nisi judicia essent, unus alterum devoraret. Qvale Hæbreorum proverbium, *Grotio de J. B. & P. l. 1. c. 3. §. 4. allegatum*, ita declarat *Chrysostomus*, nisi Rectores civitatum essent, feriores feris viveremus vitam, non mordentes tantum, sed & vorantes alios alii. Quo de plenius egit *Dn. Preses in tr. Jur. Nat. c. 7. §. 1. 2. & 3.* Finis autem Rerumpublicarum constitutarum est, ut, adhibitis justis regulis, subditi in tranquillo & pacato statu conserventur. Justitia autem in reali administratione & attributione sui secundum amorem proximi consistit.

§. VII. Non diu morabimur in definitione amoris, cum, quid sit verus & illibatus amor & sacra scriptura, & propria cujuscunque conscientia abunde satis doceant. Definunt, aut potius describunt Jcti Amorem, quod sit jus non levi notitia, sed familiaritatis, rationibus honestis quæsitum: *l. 223. §. 1. ff. de Verb. Sign. l. ult. ff. de Just. & Jur. l. 34. ff. de Pact. l. 41. ff. de A. vel A. P.* Is namque demum vere amicus est, cum quo summa & intima est familiaritatis notitia, quâ eum quis

Origo Imperiorum,

Quid sit Amor & de divisione amoris.

quis ut familiarem, ut suum, ut domesticum habet, quæ eum pietatis prope amore & affectione amplectitur, & hic vicissim ab ipso: inter quos est arctissima charitas. Veteres talem intimum affectum variis modis exprimebant: Ex corde, ex animo, ex intimis præcordiis, meditullitus, animitus, oculitus. Amantiū enim est oculum appellare id, quod unice charum est. Hinc de ejusmodi amore *Senec. lib. 1. epist. 3.* Si aliquem amicum existimas, cui non tantundem credis, quantum tibi, vehementer erras, & non satis nosti vim veræ amicitiae: errat & ille, qui amicum in atrio quærit, in convivio probat. Hinc *Cicero in Lal.* Amicitiam definit omnium divinarum humanarumque rerum cum benevolentia & charitate summam consensionem. Alii virtutem nuncupant amorem rectæ rationis. *Illustr. Thomassus* virtutem appellat *die Kunst vernünftig zu lieben*: ubi tamen per amorem, non illa animi passio, quando rem amatam enixissime desideramus, & impetratam cum gaudio tenemus, sed firmissimum secundum rationem recte agendi propositum intelligitur, ille affectionis, hic amor effectus audit. Posses autem in nostro sensu amorem definire, aut potius describere, quod sit Harmonia & conjunctio voluntatum, sibi bene cupientium, & conatus aliorum adjuvantium. Amare enim est velle alicui omnia bona evenire, & horum effectorem esse. Dividitur Amor in honestum & inhonestum, ille a virtute causatur, & ad honesta fertur, hic ex vitio provenit, & ad turpitudinem tendit: Ille sola honestate constat, hic voluptate: Ille solius est hominis, hic brutis etiam convenit: Ille ex ratione & bono per se oritur, soloque animo æstimatur, hic ex cæca libidine sine judicio, sine modo, sine bono sine corporis delectationem solummodo creat, & plerumque oculis auribusque se insinuat: Ille est verus, licitus, & debitus, hic simulatus, illicitus, & indebitus. De utroque igitur acturi in sectione 2. amorem licitum & honestum, in sectione 3. amorem illicitum sistemus, ea proprie, quæ ad forum juridicum spectant,

spectant, exhibituri, cum, si amorem ejusque gradus ex theologia & doctrina morali plenius exhaustire vellemus, integrum facile tractatum complere possemus.

SECTIO II. *De Amore Licitō.*

§. I.

Ordo nos ducit ad verum licitumque amorem, eosque, quos intimo cordis sensu amare debemus. Inter quos primum & maximum amoris gradum tenet Deus T. O. M. Huic enim, tanquam omnis boni & auctori, & datori, & universi orbis creatori, creatura rationalis obsequium, amorem, devotionemque omnem debet. Hic vitam dedit, hic vitam adimit. In ipso vivimus, sumus, & morimur. Hic præsens, hic futura, & majoris, vitæ centrum unicū. Hic ens perfectissimum & sufficientissimum, a quo omnis nostra felicitas dependet. Amandus igitur ante omnia Deus, & quidem ex toto corde, ex tota anima, & totis viribus *vid. cap. 1. vers. caput X. de sacr. unit.* quæ demum dicitur charitas vera, germana, & perfecta, uti vocatur *in c. charitas §. dist. 2. de pæn.* Amandus est Deus, qui omnis boni fons est, qui ipsa sapientia, omnis sapientiæ largitor, ipsa pulchritudo, omnem producens pulchritudinem, justitia justorum, omnis bonitatis bonitas, consummatio omnium perfectionum. Nihil præter ipsum animam nostram satiare, nihil eam explere valet, nihil ipsam consummata dulcedine perfundere, nihil ipsi præsentem futuramque beatitudinem conferre potest. Hic nos sanguine suo redemit, Hic vitam æternam nobis promisit. *Poiet. Insn. virt. Christ. epist. 1. p. 1.*

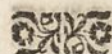
De Amore
Dei.

§. II. Amorem Dei excipit amor sui. Ordinata charitas post Deum incipit a se ipsa, cum nemo proximum suum plus diligere teneatur, quam se ipsum: Naturale enim est, ut se quisque maxime diligit, nec cuiquam magis, quam sibi,

De Amore
sui,

B

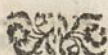
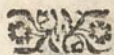
bona

bona exoptet, quorum vetus illud: proximus sum egomet mihi: & ab *Aristotele lib. 9. Eth. Nicomach.* amor proprius pro norma & fundamento amicitiae amorisve positus est. Unde fatuitatem redolet, aliis gratificari, ut ipsimet egeamus ex pertrito illo: interulam magis stringere quam tunicam. *Imol. in l. 57. §. f. ad Trebell.* quin & tunica propior pallio est, & genu propius tibia, & unusquisque sibi proximus judicatur. *Ern. Corhm. vol. 3. Resp. 31. n. 48. & Resp. 49. num. 155.* quapropter non convenit alteri unum spoliari alterius vestiendi causa *l. 15. §. 8. ff. de damn. inf. Knich. de Fur. territ. c. 4. n. 434. & seqq.* Sic ergo commodis aliorum inservire tenemur, ut nobis non officiamus. Et ipse Apost. *2. Cor. VIII. 13.* vult, sic nos aliis commodemus, ne nobis sit afflictio. Quid maxime exigitur ab homine? quærit *Sen. de vit. beat. c. 30.* Ut pro sit hominibus, si fieri potest, multis: si minus, paucis: si minus, proximis: si minus, sibi.

De Amore
& tuitione
corporis,

§. III. Amor sui suam potissimum vim exerit in conservando atque tuendo vel corpore, vel honore, vel bonis suis. Eleganter hoc declarat *Cicero lib. 1. de Off.* quando ait, principio omni animantium generi à natura tributum est, ut se, vitam, corpusque tueatur, declinetque ea, quæ nocitura videntur: Et in oratione pro *Milone*: hoc & ratio doctis & necessitas barbaris, & mos gentibus, & natura ipsis feris præscripsit, ut omnem semper vim, quâcunque ope possent, à corpore, à capite, à vita sua propularent. Omne animal, teste eodem *Cicerone lib. 2. de Finib.* Simul ac ortum est, & se ipsum, & omnes partes suas diligit. Cum natura unumquodque animans sibi quam maxime commendet, & conservandi conatû cum lacte quasi materno instillet, aut spectata insectorum productione, cum radicali primo eis humido communicet. Ad quam defensionis nostræque conservationis legem, tam alte radicatam, non docti, sed facti, non instituti, sed imbuti sumus: Ut, si vita nostra in aliquas insidias, si in vim, in tela aut latronum aut inimicorum incidisset, omnis honesta ratio esset

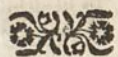
esset expediendæ salutis: vim vi repellere licet. Videmus animantium quodque eo ad sui tutelam uti, quo maxime valet. Nam & vitulus nondum enatis cornibus ea parte minatur, & equuleus nondum firmatis ungulis calcitratur, & catellus dentibus nondum robustis morsicat. Est & apibus mellificis suus aculeus, habet & musca splenem, inest & formicæ sua bilis, mordebitque vel capra nocentem. Qualis vitæ membrorumque nostrorum necessaria defensio tam laxa, tamque favorabilis est; ut cum internecione etiam alterius, si nullum aliud suppetit remedium, expediri possit. Et qui hoc casu occidit, non solum impunitatem in foro, sed & immunitatem habet in conscientia. Indeque optime rescribit Imper. in l. 2. C. ad l. Corn. de Sic. Is, qui aggressorem, vel quemcunque alium, in dubio vitæ discrimine constitutus occiderit, nullam ob id factum calumniam metuere debet. Et in l. 3. C. eod. si quis percussorem ad se venientem gladio repulerit, non ut homicida tenetur, quia defensor propriæ salutis in nullo peccasse videtur. Hinc quoque est, quod gravius homicida plebs confutissimæ quæque gentes eum, qui sibi ipsi sceleratas infert manus C. si non licet 23. qu. 5. non tantum quod peccet in maiestatem divinam, ut ipse Plato confitetur in Phæd. Helior. lib. 2. histor. Æthiop. Cic. 8. Tusc. & in Somn. Scip. & quia nemo Dominus est membrorum suorum l. 13. ff. ad L. Aquil. sed quod arctiori vinculo homo ipse sibi uniatur, vel appetitus connectatur cum ratione, quam ut a se ipso tantam sperare debuerit injuriam, amoris sui ipsius omnino contrariam.

§. IV. Cum autem vita & fama pari passu ambulant l. 9. pr. ff. de Man. vind. & crudelis vocatur, qui famam suam negligit. C. nolo 12. qu. 1. C. non sunt audiendi 11. qu. 3. conf. l. 2. §. 24. ff. de O. f. l. 8. §. p. quod met. causa. Ut enim aliquando mortui per gloriam vivere intelliguntur pr. f. de Excus. iur. ita etiam viventes per infamiam pro mortuis habentur. Sic honorem quisque suum, ex gloriosis actionibus quæsitum, amare, & tueri debet. Quamvis enim Cynici philosophi omnem.

De Amore
& tuitione
honoris.

B 2

ho-

honorem contemnendum esse, putent, parumque referre credant, quid alii de nobis vel dicant, vel sentiant: Quamvis etiam honor, (qui nihil aliud, quam æstimationem seu virtutis taxationem involvit,) ex ipsis factis egregiis, perpetuam laudem, gloriam, & valorem meritis, constans, ex corruptissimo seculi corrupti suffragio non dependeat, & ideo improbæ, qui honorem legitime partum vellicant, calumniæ potius sperni, quam vindicari, mereantur. Quia tamen non parum vulgi opinione & testimonio juvatur, & secundum illud tritum, calumniare audacter, semper aliquid hæret, coram hominibus illum aliquo modo violari, & sic recte vindicari, nemo negabit. Eleganter ait *Cicero in Orat. pro Archia.* Trahimur omnes laudis studio, & optimus quisque maxime gloria ducitur. Est enim docente *Eod. lib. 3. de fin.* hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire a parentibus, a propinquis, a bonis etiam viris: & futuræ post mortem famæ, propter rem etiam detracto usu, consulendum. Est contra, pergit idem *in Pison.* animi angusti, & demissi, honorem atque dignitatem contemnere. Nam, ut levitatis est, inanem aucupari rumorem, & omnes umbras etiam vanæ gloriæ consecrari: Sic levis est animi, lucem splendoremque fugientis, justam gloriam, quæ est fructus veræ virtutis honestissimus, repudiare: sentiunt nobiscum *Julianus & Papinianus in l. 26. pr. ff. si quis omis. caus. test.* dum emphatice volunt, dolo non carere eos, qui, honore proprio omisso, propter compendium quodvis lucrum adventitium malunt.

De Amore
& tuitione
bonorum,

§. V. Post vitam & honorem amor nos trahit ad bona & substantiam bonorum nostrorum. Quæ quasi altera hominum vita, ut ait *Gloss. in l. 14. v. vitam C. de advocat. divers. Jud. & in l. 22. verb. vitam C. de adm. tut.* Unde in *l. 49. ff. de V. S.* Bona naturaliter ex eo dicuntur, quod beant, hoc est beatos faciunt. Et cum absque rebus homo vivere non potest, nemo enim ex vento vivere præsumitur, hinc etiam necare

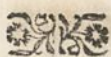
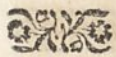

necare dicitur, quia alimenta subtraheret *l. necare 4. ff. de Agnosc. vel al. lib.* Non improbandus, sed, si sordidam avaritiam, & illicitum habendi & acquirendi pruritus demas, maxime laudandus erit amor, pro necessaria rerum nostrarum conservatione susceptus. Ex quo facile apparet, quod res valde pretiosa, cujus amissio maximum bonorum nostrorum jacturam inferret, usque ad eadem invasoris, si alia via non superest, defendi & recuperari possit. Nam citra res atque vita nostra servari nequit, & æque hostilem animum declarat qui res, quam qui vitam per injuriam, impetit. Quin, quæ inter rem & vitam hominis, in se nec prece nec pretio redimendam, est inæqualitas, ea favore innocentis & furis odio compensatur, apertumque est, securitatem ac tranquillitatem societatis civilis ac generis humani subsistere nullo posse, nisi potestas sit raptores rerum, quas utique mortales maximo prosequuntur amore, per extrema coercendi.

§. VI. Cum amore nostro arctissime cohæret amor liberorum, quippe qui portio & substantia parentum sunt, qui eos generarunt *l. 22. in f. C. de Agr. & Cens.* & prope eadem nobiscum persona *l. ult. in f. C. de Impub. & al. Substit.* Huc facit *l. 4. ff. de Inoff. Test.* ubi sanguis liberorum dicitur sanguis parentum. Hinc filius est caro patris aucta, & nova anima animata, ut ait *Paul. Castr. cons. 264. in prelect. caus. col. 3. lib. 2.* Indeque æque parentibus liberorum vitam, charam esse, atque suam, docet *Philosoph. 8. Eth. 14.* Idque instituente natura fieri dicit *Pacat. in Paneg. Theod.* ut plus fere filios, quam nosmet ipsos diligamus, quod & *Accursius* non inepte elicit ex *l. 8. §. 3. in f. ff. quod met. causa* ubi dicitur, pro affectu parentes in liberis magis terreri, quam se ipsis, & §. ult. *Instit. de Nox. Act.* per filii corpus patrem magis, quam ipsum filium, periclitari. Unde *Bald. in auth. Coll. 7. vers. 2. C. de lib. prat.* morbum cerebri habere scribit, qui naturalem erga liberos charitatem non curat *arg. l. amicissimos §. Lucius ff. de Excusat.* & Justinianus quærit *l. ult. pr. C. de Curat.*

De Amore
parentum.

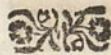
Curat. fur. qvis talis affectus extraneus inveniatur, ut vincat paternum: tandem *gloss.* concludit, non posse filium patre meliorem amicum invenire in *l. quidam ff. de Her. Inst.* Fluit hic amor ex ardentissimo motu & instinctu, quem natura non solum hominibus, sed ipsis quoque brutis indidit, atque tale est Jus Naturæ, quod natura omnia animalia docuit. Et quomodo non mater cum primis partum liberosque suos amare, & fovere solet, quæ sc. ante partum onerosa, in partu dolorosa, post partum laboriosa *C. ult. X. de Conu. fid.* Ipsique filii portio viscerum matris sunt *l. partum C. de R. V.* Maximus autem amor, maximumque beneficium, quo parentes afficiunt liberos, consistit i. in vita, cum hæc basis & inchoamentum omnium sit, quæ à liberis proficiuntur, nisi enim hoc beneficium præcessisset, non potuisset quicquam sequi a liberis. Unde fit, ut quicumque ad *myndweg* hortantur liberos, vitam tanquam principium omnium reliquorum beneficiorum primo loco expriment. Hinc quoque venit, quod parentes vitam atque salutem liberorum tantopere sibi ubivis in jure commendatam habeant *vid. l. 22. in f. ff. de Adult. l. 77. §. 24. de Leg. 2.* in tantum, ut si pater filium, qui crimen etiam capitale commiserit, judici obtulerit, remissius sit puniendus filius, ne videatur pater eum ad supplicium obtulisse *l. 13. §. ult. ff. de Re milit.* Non enim præsumitur, patrem velle morte afficere eum, cui vitam dedit, sed leviter tantum corrigere. Alterum parentum beneficium consistit in educatione & nutritione, ad quam eos obligari ex providentia naturæ patet. Finis namque naturæ est, ut parentes per liberos reviviscant, & humano generi immortalitas quodammodo introducatur *l. 220. in f. ff. de V. S. l. 14. pr. verb. ut maneat suis vicibus immortale C. de Leg. Her. Nov. 22. in præf.* Verum hoc per nativitatem assequi non licet, nisi accesserit educatio, quia quod natum est, nisi continua nutritione conservetur, denasceri properat, & suo pte impetu ad principia resolvitur. Hæc educatio à certa proinde persona fieri

fieri debuit, at quæ ratio, ut extraneus eam expediret? natura equidem parentes facultate generandi vel ideo instruxit, non tantum ut species producat, sed etiam ut conservetur, & quasi æternaret propagatione. Qui dat formam, dat quæ ad formam sunt necessaria, dictum est *Aristotelis*: Quare, qui causa est, ut homo existat, is quantum in se est, & quantum necesse est, prospicere ei debet de his, quæ ad vitam humanam, id est naturalem & socialem, nam ad eam natus est homo, sunt necessaria. Naturalis stimulus, ut loquitur Justinianus *pr. Inst. de Fur. Nat. & Gent. & l. Jus Naturale ff. de J. & J.* Id est *εὐγενή*, parentes ad liberorum educationem hortatur. *Conf. l. un. §. 5. vers. sileat C. de Rei uxor. act.* & alibi, filium vel filiam alere patri necessum est, propter ipsam naturam. Recte ait ex *Diodoro Siculo Grotius de J. B. & P. l. 2. c. 7. §. 4.* Optima quippe magistra natura est cunctis animantibus non tantum ad sui, sed & ad proles suæ conservationem, ut cognata hac caritate continua successio ad æternitatis circulum perveniat.

§. VII. Ob tanta igitur, quæ a parentibus in liberos profluunt, beneficia, liberi vicissim parentes suos ardentissimo studio amare, & quavis devotione prosequi debent. Indeque 1. tenentur ad parendum *conf. Luc. II. inf. Eph. VI. 1.* & 2. ad perpetuam reverentiam, quo nomine liberi non externis tantum signis, sed multo magis interna devotaque æstimatione parentibus, veluti vitæ suæ autoribus, à quibus tot infinita in ipsos collata, quæque rependi non possunt, beneficia, obedire debent. Sanctaque ac honesta semper filio sit persona patris. *l. 9. ff. de Obseq. par. & par. prast.* Singulare est, quod hoc de parentibus colendis præceptum singularem benedictionis divinæ promissionem habeat. Et vel eo religiosius liberi parentibus sunt obstricti, quò magis tenetur quis reddere quod debet, quam novum beneficium in alium collocare. Cum jam liberi sint in ære parentum, ante omnia debita, quæ quocunque modo contrahere pos-

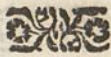
De Amore
liberorum &
conjugum.

possunt, nemini mortalium quicquam debent ante parentes, siue de collocando beneficio, quod debitis semper postponendum, siue de aliis aliunde contractis debitis agatur. Parentes quicquid faciunt erga liberos, ex gratuita plerumque benevolentia faciunt: liberi vero ex debito, & proinde major est liberorum, quam parentum obligatio. Ergo, ubi quis, à parentibus enutritus, ad adultam ætatem pervenit, nec vices reddit, dignus est, qui omnium odio ad reddenda paria compellatur. Accepisti à parentibus vitam, alimenta, & quicquid es, quicquid agis, quicquid habes. Tantundem debes, aut etiam amplius, quoniam etsi omnia, quæ a parentibus acceperis, reddas, nondum tamen assecutus es gradum paterni beneficii. Conjugale autem vinculum cætera vincula facile superat, cum vir & uxor sint unum corpus, una caro, una pene anima, de qua re plene differit in LL. Conub. *Simon de Pratis lib. 1. de Interpr. ult. vol. Interpr. 2. dub. 2.*

De Amore
erga patriam
& Rempubl.

§. VIII. Succedit amor erga patriam & Rempubl., in qua vivimus: maximus enim post Deum, si quis est, Amor est patriæ, inquit *Divus Ambrosius lib. 1. de Off. c. 27.* Et *Cicero Philipp. V.* ait. An potest cognatio ulla propior esse, quam patriæ, in qua parentes etiam continentur? Adeo, ut ipsa juris regula patriam parentibus præferendam confirmare audeat *l. 19. §. 7. ff. de Capt. & Postl. revers. l. 13. in f. & l. 14. in pr. ff. ad SC. Trebell. l. 35. ff. de Rel. & Sumt. fun. in f.* Pia quippe est recordatio illius loci, maxime patriæ, quæ ossa majorum tenet. Sancta est veneratio atque meditatio eorum, quos patria tenuit, quique patriæ clavem adhuc dum defendunt, atque tuentur. Magnam igitur merito quilibet sibi ducit felicitatis partem, parentibus honestis eadem in Republ. nasci, nostri enim ortum partim & ea sibi vindicat *l. 1. §. 15. ff. de Ventr. in possess. mitt. liberaliter educari: artibus bonis imbui, cum & ex furculo tandem stipes fiat: animumque florentis juventutis literarum deliciis accendere, & ad majora incitare, quippe cum hoc virtutis, quamvis pervenire*
feli-

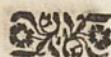
felicitatis sit, ut ait *Plinius*. Equidem, teste *Cicerone* *l. de Offic.* patria omnes omnium propinquorum & parentum cognationes in se complectitur, & nobis ipsis charior esse debet. Omnium namque societatum nulla est gratior, nulla carior, quam ea, quæ cum Republ. est unicuique nostrum. Chari sunt parentes, chari liberi, propinqui, familiares, sed omnes hæc charitates vincit patria. Nec enim solis parentibus nascimur, sed patriæ prius: nec civem patriæ utilitatibus præripere, aut impedire potest pater *l. 3. §. 5. ff. de Mun. & Hon.* Quoniam boni cives publicam disciplinam pluris faciunt, quam charitatem domesticam *d. l. 19. §. 7. in f. ff. capt. & postl.* & plus juris competit patriæ in civem, quam patri in filium. Unde si utrique parendum, patria parentibus præferenda *arg. l. 3. C. de Prim. Auth. res quæ C. Comm. de Leg.* Idem dicendum est de Republ. in qua vivimus, quæ altera quasi patria nostra est, quam adeo maximo pariter studio amare, & omnem principibus & moderatoribus Rerum publ. devotionem præstare, quin & sicut Deum colimus, sic quoque hosce Dei vicarios colere debemus. Bene ait *Grotius de F. B. & P. L. II. c. 4. §. 8.* Eum virum bonum ac civem esse, qui præsentem Reipubl. statum mutari non vult. Sicut & Cicero oratione ad Quirites contra Rullum, otii & concordie patrono convenire, ait, defendere Statum Reipubl. qui quoquo tempore sit. Et *Livius* ait, optimum quemque præsentem statu gaudere.

§. IX. Amandi deinceps sunt fratres, sorores, cognati affines, Amici, vicini, imo omnes homines, dictum enim est, diliges proximum tuum sicut te ipsum *Matth. XXII. 39.* Equidem, quod fraternum amorem concernit, quadrat huc illud *Quintilliani declam. 321.* Quæ amicitia potest esse tam felix, quæ imitetur fraternitatem? Amor fraternus à natura inditur, atque assidua conversatione robur viresque accipit. Hinc *Festus l. 6.* Frater dicitur quasi fere alter. Et frater eadem fere persona cum fratre videtur. *Stobæus Serm. 84.* fratrem dixit esse partem corporis alterius. Quam copiosæ suavitatis

De Amore
fratrum &
cognatorum.

C

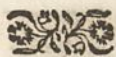
illa

illa recordatio est, inquit *Valer. lib. 5. c. 5. in pr.* In eodem domicilio, antequam nascerer, habitavi. In iisdem cunabulis infantiae tempora peregi, eosdem appellavi parentes: eadem pro me vota excubuerunt: Parem ex majorum imaginibus gloriam tinxī. Chara est uxor, dulces liberi, jucundi amici, accepti affines, sed postea cognitis nulla benevolentia accedere potest, quæ priorem, fraternam nempe, exhauriat. Tria juxta *Eccles. c. 25. pr.* Probantur Deo & hominibus, concordia fratrum, amicitia vicinorum, & vir atque uxor bene consentientes. *Sotion apud Stobaeum* recte dixit, qui, relictis fratribus, alios amicos quærunť, similes illis sunt, qui suum rus incultum sinunt, & alienum colunt. Hinc omnes olim judæi vocabantur fratres *Dent. XXIII. 19. & 20. Lev. XXV. 35.* & in primitiva ecclesia ipse Christianorum cœtus fraternitas vocabatur. *Hieron. adv. Helvid. tom. 2. c. 8. conf. C. literas X. de Prasumpt. & l. fratris 10. C. de Transact.* Eadem est ratio cum fororibus, in eodem & amoris & consanguineitatis gradu concurrentibus. Indeque passim in legibus vocantur suavisimæ *l. 41. §. 4. ff. de Fideicomm. lib.* & charissimæ *d. l. 41. §. 6. conf. l. 1. §. pen. ff. de Susp. tutor.*

De Amore
amicorum,

§. X. Maximum pariter & prævalidum Amicorum amicitiaeque vinculum, neque ulla ex parte sanguinis viribus inferius existit. Illud uniuscujusque solido judicio incocta voluntas contrahit, nascendi autem sors fortuitum opus. Recte ait *Cicero lib. 1. Offic. sanguinis conjunctio & benevolentia devincit charitate homines: Magnum est enim eadem habere monumenta majorum, eisdemque uti sacris, sepulchra habere communia: sed omnium societatum nulla præstantior est, nulla firmior, quam cum viri boni sunt familiaritate conjuncti. Amamus eos, qui rebus nostris gaudent prosperis, dolent adversis, qui eadem nobiscum utuntur fortuna vel bona vel mala, in utraque enim egemus amicis, qui in iisdem periculis nobiscum fuerunt, qui nobis cohabitarunt, cum quibus aut sumus peregrinati, aut in iisdem Academiis ver-*

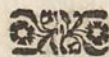
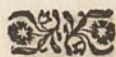
versati, qui iisdem nobiscum utuntur vel amicis vel inimicis, qui bene de nobis vel nostris sunt meriti, qui alienis rebus sese non immiscent, qui in arte aliqua, vel in facultate eminent, qui nobis aut ætate, aut studiis, aut vitæ genere sunt pares, qui in quotidiana conversatione sunt suaves, faciles, hilares, humani, urbani, faceti, qui nos & nostra bona commendant, qui in vestitu corporis, cultu, aliisque rebus elegantiae student, qui nec beneficia nec vitia nobis exprobrant, qui non sunt memores injuriarum, sed facile placantur, qui non sunt maledici, nec vitia nostra scrupulose scrutantur, qui nobis iratis non adversantur, nec illudunt seria tractantibus, qui nostri sunt amantes & studiosi, & in absentia vel nos laudant, vel admirantur, vel nostra consuetudine & familiaritate delectantur, qui nobis sunt fidi, & tam absentes nos, quam praesentes, amant, qui candidi sunt & aperti, nihil fingunt, nihil simulant, qui non sunt nobis formidandi. Nam fieri nequit, ut, quos formidamus, vere amemus. Sunt Amici, qui vires suas jungunt ad actiones mutuas perficiendas, & repellendas inimicorum. Inimici sunt, qui tentant impedire actiones aliorum. Idem velle, idem nolle, ea demum vera amicitia est. Quos amamus, eorum praesentiam desideramus, & absentia amoris pariter & amicitiae gradum diminuit, si diuturna sit, contra, si brevis sit, desiderium excitat. Quo de *Conf. Dn. Praef. tr. de Prud. Legisl. §. 53.*

§. XI. Imo, quamvis in amore gradus dentur, atque commemoratas personas majori soleamus prosequi amore, nihilominus tamen omnes indistincte homines, ipsos quoque inimicos, amare debemus. Si enim, uti *Sett. 1. §. 1.*, diximus cognationem quandam sive proximitatem natura inter omnes homines constituit *L. 3. ff. de J. & J.* universum genus humanum, hominesque omnes, omni amore prosequi fas est. Explicat hoc eleganter *Cicero lib. 5. de Fin. bon. & mal.* dicens. In omni honesto, de quo loquimur, quod per se expetendum dicimus, nihil est tam illustre, nec quod latius pateat, quam

De Commu-
ni omnium
hominum
amore.

C 2

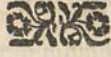
con-

conjunctio inter homines hominum, & quasi quædam societas & communicatio utilitatum, & ipsa charitas generis humani: quæ nata à primo satù, quo à procreatoribus nati diliguntur, & tota domus conjugio & stirpe conjungitur, serpit sensim foras cognationibus, primum tamen affinitatibus, deinde amicitiiis, post vicinitatibus cum civibus, & iis, qui publice socii atque amici sunt, deinde totius complexu generis humani: quæ animi affectio, suum cuique tribuens, atque hanc, quam dico, societatem conjunctionis humanæ munifice & æque tuens, justitia dicitur, cui adjunctæ sunt pietas, bonitas, liberalitas, benignitas, comitas, quæque sunt generis ejusdem. Atque hæc ita justitiæ propria sunt, ut sunt virtutum reliquarum propria,

De effectibus
quibusdam
amoris ex
Jurispruden-
tia Rom,

§. XII. Magnos sane amoris effectus Jurisprudentia nostra sistit. Ex hac alimentatio liberis & Parentibus respective præstanda. Ex hac tota ferme successionis ab intestato materia fluit. Equidem natura eo nos inclinat, ut vehementi, prout dictum, affectu eos, qui vel ortum ex nobis, vel cum nobis communem, habent, prosequamur: Utpote quos ejusdem sanguinis participatio, & hinc nata fere temperamento- rum & educationis similitudo, nobis conciliat: Res ad devinciendos charitate hominum animos efficacissimæ. Fieri autem plerumque solet, ut, quos charos habemus, ad eos ex bonis nostris quamplurimum pervenire optemus. Natura enim dilectionis in communicatione quadam bonorum consistit secundum *Aristotelem lib. 8. Nicomach. c. 9.* Hactenus igitur recte ad naturam referri volunt intestati successionem: non, quod naturæ jure debita sit liberis & cognatis parentum & propinquorum hæreditas, sed quod affectum illum dilectionis, qui natura inter sanguine junctos intercedit, id soleat consequi, ut bona nostra ad cognatos pervenire velimus: Ita tamen, ut hoc etiam abesse possit. Nimirum liberis ex mente veterum Jurisconsultorum naturalis ratio, tanquam lex quædam tacita, Parentum bona addicit. Sic sponsalia, sic dona-

donationes, sic dotis datio, sic manumissio servorum, sic adoptio, sic emancipatio, sic tutela tum testamentaria tum legitima, sic usufructus, gratuito concessus, sic legata, fideicommissa & testamenta, sic mutuum gratuitum, sic commodatum, sic precarium, sic mandatum, sic negotiorum gestio, sic remissio debiti, & tot alia capita, quorum explicatio ex Jure Communi satis constat, ex lege amoris fluunt.

§. XIII. Cæterum dilectionis & amoris in multis jurium articulis etiam simpliciter, & citra comparisonem, ratio habetur, primo in hoc, ut propter eam largius voluntates disponentium interpretemur *l. 50. §. ff. de leg. 1.* Sic quando filius propter naturalem affectum patri liberationem ab actione tutelæ legat, intelligitur etiam a reddendis reliquis eum liberatum voluisse *l. 28. §. Titius 3. ff. de lib. legat.* Secundo dilectionis citra comparisonem ratio habetur ad hoc, ut sustineatur & valeat actus, qui alias periturus erat: exemplum est in *l. 41. §. ult. ff. de vulg. subst.* Ubi, deficiente etiam institutione, substitutio sustinetur respectu personæ, testatori dilectæ. Aliud exemplum est in *L. cum alienam C. de leg. ubi*, quamvis legatum rei alienæ non valeat, si testator ignoraverit, alienam fuisse. *L. unum ex familia §. si rem tuam ff. de leg. 2.* tamen si sit relictum dilectæ personæ, veluti uxori, legatum sustinetur. Similiter donationem, dilecto factam, non subjacere revocationi ex *l. si unquam C. de revoc. don.* admittit Tiraquellus in *comm. ad d. l.* Atque hæc obtinent non tantum in dilecto, qui sanguine attingit testatorem, verum etiam in quovis alio, qui ei honesta amicitia conjunctus est. Tertio pertinet ad effectum dilectionis, simpliciter spectatæ, hoc quoque, quod tempus certæ ætatis, adjectum restitutioni fideicommissi, filio faciendæ, non conditionem, sed diem faciat *l. 46. ff. ad SC. Trebell.* cum in extraneo certa dies adjecta legatum faciat conditionale: ita, ut ante diem ad heredem legatarii non transmittatur *l. 49. ff. de leg. 1.*

§. XIV. Finis amoris est felicitas civilis. Nam vita solitaria, utpote amore destituta, a beatitudine omnino est aliena.

De aliis effectibus amoris ex jure.

De Fine amoris.

aliena, imo naturæ hominis tota contraria. Sine amore vita hominis perfecte beata esse nequit. Indeque, amicitia maximum civitatis bonum esse, recte pronunciat *Arist. lib. 2. pol.* Qvod si exemeris ex natura rerum amoris atque benevolentia conjunctionem, nec domus ulla, nec urbs stare poterit: nec agri quidē cultus permanebit: Id si minus certe intelligitur, quanta vis amicitia concordiaque sit, ex dissensionibus atque discordiis percipi potest. Quæ enim domus tam stabilis, quæ tam firma civitas est, quæ non odiis atque dissidiis funditus possit everti. In Amore insunt omnia, quæ putant homines expendenda, honestas, gloria, tranquillitas animi atque jucunditas, ut, cum hæc adsint, beata vita sit, & sine iis esse non possit.

Quomodo
amor excite-
tur,

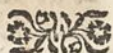
§. XV. Excitatur amor amore proximi. Si vis amari, ama. Si vis honorari, honora. Conciliemus nobis ergo amorem aliorum, si eos amemus ipsi. Eleganter ait *Seneca ad Luc. epist. 9.* Ego Tibi monstrabo, inquit, amatorium sine medicamento, sine herba, sine ullius veneficæ Carmine: Si vis amari, ama. Quem secutus *Martialis lib. 6. ad Marcum* ita canit:

Ut præstet pyladem, aliquis mihi præstet Orestem,

Hoc non fit verbis, Marce, ut ameris, ama.

Qvid tam insitum Naturæ! quærit *D. Ambrosius l. 2. Off. ad Innoc.* quam ut diligentem diligas? quid tam indicum atque impressum affectibus humanis, quam ut eum amare ducas in animū, à quo te amari velis. Et Divus *Augustinus*: nullam esse majorem ad amorem invitationem, ait, quam prævenire amando. Conciliamus autem & augemus amorem Amici, si id velle videamur ac ostendimus, quod ipsi placet, quod ipsi est honorificum, utile, jucundum: Si pro viribus nostris laboremus pro ejus honore, valetudine, fama, vita, bonis &c. Præsertim si ista procuremus: sic ut omnia cedant in ejus, quem amamus, commodum, nihilque redundet in bonum nostrum, ac proprium, ut etiam ignoret is, quem amamus, cui bonum hoc vel illud procuramus. *Aristoteles* ait: Quæ amorem conciliant, sunt gratia, & non rogatum fecisse, & cum feceris, non indicasse.

SECTIO

SECTIO III.

De Amore inhonesto & turpi.

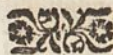
§. I.

Amori legitimo, ex vera virtute suborto, opponitur amor inhonestus, turpis, vitiosus. Vitiorum enim, quibus mortalium animi obsidentur, quæve ad statum tum publicum, tum privatum maxime conturbandum omnino plurimum valent, cum magna sit varietas, omnia tamen ex uno veluti fonte, prava scilicet, quæ omnes vexat, philautia proveniunt. Hujus autem tres præcipue sunt filiae, eademque vitiorum omnium, quæ humano generi incumbunt, & quicquid in orbe miseriarum ac calamitatum illi attrahunt, matres, avaritia, voluptatis cupiditas, atque ambitio. Atque ex his omnes Rerum publ. omnium mutationes, conversiones, totamque malorum omnium, quæ statum tum civilem tum privatum conturbant, provenire cohortem, adeo liquidum, & experientia, pro dolor! quotidiana compertum, ut de miserrimo hoc generis humani statu dubitandum non sit.

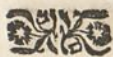
§. II. Atque ad voluptatis quod attinet cupiditatem, eam, siue imperantium siue civium ejus veneno afflati sint animi, Reipubl. admodum noxiam esse, nemo forte, qui unquam serio rerum humanarum conditionem secum volverit, abnuet. Esto princeps ventri gulæque deditus, dies noctesque inter epulas & impuros amplexus transigens, incuriusque rerum omnium, ad statum civilem spectantium, ecquæ demum rerum sub eo facies erit? Subditi autem si hoc vitio infecti sint, quod plerumque fit, si suo Principes exemplo ad prava quævis eos invitent, itidem non possunt non gravissima inde in Rempubl. redundare damna. Ut enim taceam, animos ac corpora voluptatibus enervari, nullamque virtutem ab eo expectandam esse, qui voluptatibus indulget; paupertatem quoque certissimum luxuriæ comitem ejusmodi

De Amore
illicito ex
volupt. ambit.
& avar. sub-
orto.

De Volu-
ptate,

modi homines sibi attrahunt, hanc desperatio tandem, animusque, ad quidvis audendum paratus, rerumque novarum cupidus, insequitur. Ejusmodi deinceps homines ad seditiones, tumultus, prodiones facili negotio se adduci patiuntur, ut non ab hoste, quantumvis atroci, gravius patriæ imminet periculum, quam ab illis. Talem Catilinam, pestem illam Romanæ Reip. C. Salustius Crispus nobis sistit in bello Catilin. c. 15. quem luxuria & voluptas in summam conjecerat egestatem, egestas autem ad gravissima scelera audacem reddebat. Eleganter hæc voluptatis vicia & incommoda describit Dn. Mell. **in der Kunst der wahren Herzens-Vergnügung oder in der deutschen Ethica c. 2. §. 4.** Schädlich ist die Wollust dem Leib. Die Gesundheit, die uns die Vernunft lehret auf sorgfältigste zu bewahren, wird verwarloset, wann diese Festung mit halben und ganzen Gläsern bestürmet wird: was hat ein Versoffener davon? Kurzes Anodina, wodurch der Mensch unempfindlich gemacht wird: Schmerzen des Haupts, trieffende Augen, einen geschwächten Magen: das Podagra, Fieber, Schwind und Wassersucht, machen an dieser Comœdie ein trauriges Ende, auch oft in der Helffte der Tage. Ich glaube gewiß, daß Völlerey täglich in der Welt mehr Leute um den Hals bringt, als der Krieg in einem ganzen Jahr. Schändlich ist die Völlerey und Wollust: Ein Mensch, der seinen Leib an Huren hängt, geräht in einen Labyrinth, woraus er sich kaum entwickeln oder loßhelfen kan. Et in §. 5. Versoffene sind nicht weniger verhasst, wandelbahre Wein, Schläuche, und lebendige Bier, Fässer, nimmer nüchterne Leute sind ungeschickt in der Welt was Rechtschaffenes zu thun, stolpern auf den Wege, reden confus, und man vertrauet ihnen nichts Wichtiges an: Porro in §. 6. Höchst verderblich ist die Wollust dem gemeinen Wesen. Dann, da dieser Dethlgoße der Wollust regieret, da gehet alles confus zu, die Schulen verfallen, das Hauswesen wird zerrüttet. Nachthäuser verlihren die Justiz, Städte u. Dörffer werden zu Mörder-Gruben: Zank, Schlägerey, Unlust, Ungerechtigkeit, und tausend andere Greuel

Greuel reissen ein/ Gott weicht mit seinen Segen/ der Teuffel ist
loß/ und nimt als ein starcker Gewapneter mit seinen sieben bö-
sen Geistern den Pallast ein / stürzt die Vernunft vom Thron /
und führet die Seelen/als miserable Schladen der Wollust/wo-
hin er wil. Was sind lustige compagnien? unnütze Verschwen-
dungen der edlen Zeit / eine Versammlung sündlicher Menschen /
ein Cloac unnützer Reden.

§. III. Ambitio quos vexat gloriæque inanis cupiditas,
quantumvis ut viri fortes & strenui haud raro celebrentur, &
præ cæteris in Republ. emineant, facinoribus etiam præcla-
ris eam cum primis conservare censeantur, eâ tamen paulo
accuratius consideratâ patebit, nunquam tot in Rempubl. ab
ejusmodi hominibus proficisci commoda, ut non per eos lon-
ge majoribus incommodis atque periculis exponatur. Ete-
nim, si principum animos occupaverit ista pestis, hi ut inter
Heroes tandem referantur, bellum ex bello ferere, imperii di-
latare & longe latèque proferre limites, & per hostium civi-
umque cadavera ad æternam & immortale contendere de-
cus, non pulchrum modo & honorificum, sed justum quoque
& honestum ducunt. Bellorum contra quicumque denu-
m sit eventus, civibus non possunt non tristia esse, & admodum
funesta. Fortunam enim si in iis parum faventem habeat
princeps, vita & bona civium hostium furori exponitur, ci-
vium sanguine principum expianda sunt crimina: Sin au-
tem prospera utatur fortuna, resque ex voto succedat, ut cir-
cumferre longe latèque victricia arma possit, rursus tamen
vita civium in periculum adducitur, cum & secundis præliis
copiæ atterantur: Cumque sine pecunia geri bellum neque-
at, civium est, parta multo sudore, ut unius hominis expleatur
ambitio, profundere. Taceo nunc, quod severi sint plerum-
que homines ambitiosi, & ad tyrannidem proni, ab omni
quoque humanitate alieni, & si forte fundamentalib' Reipubl.
legibus circumscripta sit illorum potestas, ut quidvis sibi li-
cere putant, perumpere hæc vincula gestiunt, maluntque

De Ambie-
tionc.

D

cædi-

caedibus, rapinis, incendiis, quæ civilia plerumque consequuntur bella, cuncta misceri, quam legibus, quibus civium continetur salus, suos attemperare mores. Atque ut imperare omnibus homines, ambitionis oestro perciti, cupiunt, ita parere aliis nesciunt, aut si parendum est, vel inviti hoc faciunt, vel lubentes quidem, aut eousque, quousque id commodis suis expedire, ut ficto obsequio ad novos honores viam sibi muniant, sentiunt. Hinc quid ab iis, si civium loco sint, expectandum sit, nemini obscurum esse potest. Frena mordere, jugum quatere, iis, qui res novas moliri cupiunt, se præbere Duces, insurgere contra imperantes, non posse ferre æquales, proprium est illorum hominum. Quicquid unquam turbatum est in omnibus omnis ævi rebus publicis hoc ambitioni vesanorum hominum est imputandum. Quæ omnia eleganter monet & deducit *Celeb. Dn. Budæi diff. de Concordia Religionis Christiana Statuque Civilis c. 1. §. 10.* Vanitatem ambitiosi bene depingit prælaudatus *Dn. Mell. d. tr. §. 11.*

De Avaritia.

§. IV. Avaritia denique nihil foedius, & absurdissimum hominis avari temperamentum esse, omnes fere fatentur. Imo hac nihil perniciosius est, sive imperantium sive civium animi ea sint infecti. Avaritia inquit *Sallustius de bell. Catilin. C. X.* fidem, probitatem, cæterasque artes bonas subvertit, pro his superbiam, crudelitatem, Deos negligere, omnia venalia habere, edocuit. Avari hominis effigiem posteritati sistit *Chrysostomus, Sallustio lib. 4. de Regno p. 334.* allegatus: in verbis, Nunquam videt, nunquam facilem se præbet, in omnes suspiciosus est, improbos cunctos existimat, omnibus diffidit, vultu rapaci præditus est, digitos perpetuo torquet, aut suas aut alterius divitias numerat. Avari Principes exactionibus acerbissimis subjectos sibi opibus exhauriunt, fortunisque ita spoliatos & in extremam conjectos paupertatem, ad quid vis audendum promptos atque paratos reddunt. Nec hisce tamen limitibus imperantium avaritia se circumseribit. Ut enim modum non habet, ita fortunis privatorum

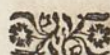
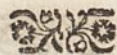
vatorum semper inhiat, easque ad se, quocunque demum id fiat modo, pertrahere conatur. Maximum sub horum Imperio crimen est, esse divitem. Hinc non una innocentes perdendi excogitatur via, mox clandestinæ illis struuntur insidiæ: & quis omnes nequitiae enumeret modos? Ingeniosa enim admodum est avaritia, atque solers, nec unam in promptu habet rationem in alios saviendi. Civibus exhaustis, & commercia & opificia corruere necesse est. Hinc rerum omnium inopia, tandemque pecuniæ quoque, ad magna negotia gerenda necessaria, defectus, tum exterorum contemptus, sæpius & bella ex contemptu, speque facile Rempubl. enervatam subigendi orta, & civium indignatio, cuius potius, quam avaro principi parere præoptantium. Præterea quoque ex civium avaritia multa in Rempubl. profiscuntur damna. Præterquam enim quod avaritiam ea comitentur vitia, quæ vitæ sociali & civium officio e diametro repugnant, difficiles erunt & morosi, queruli etiam & præsentem rerum statum ægre intuentes, semper meliora habentes in votis, & inviti demum multa cum indignatione tributa & vestigalia persolvent *Dn. Bud. d. d. §. 11.* Ne dicam, quod nihil proprii habeamus. Quicquid enim tenemus, ex mera Dei gratia tenemus, meri saltem usufructuarii sumus, dominium in vitam & res omnes Deo T. O. M. competit. Nudi in mundum venimus, nudi inde discedimus: nullum, iudice *Seneca*, bonum juvat habentem, nisi ad cuius amissionem animus præparatus sit.

§. V. Cæterum, quomodo inordinatus istiusmodi amor, ex voluptate, ambitione & avaritia conglutinator, temperari, coerceri & penitus extinguere debeat, cautelis valde præclaris, & imitatione dignissimis persequitur illustris *Dn. Thomasius in fundam. Jur. Nat. lib. 1. cap. 6.* Ipsa Jurisprudencia nostra sat valida depravato amoris repagula fruit. Ad ejusmodi depravati amoris classes spectant Amor concubinari, meretricius, adulterinus & incestuosus. Multifarias

D 2

hujus-

De Remediis
contra hæc
vitia, & de de-
lictis carnali-
bus ex Jure,

hujusmodi delictis statutas pœnas criminalistæ latius persequuntur. Stuprator stupratam de Jure Divino vel ducere vel dotare tenetur *Exod. XXII. 16. 17. Deut. XXII. 28.* De Jure Civili publicatione dimidiæ partis bonorum, vel relegatione §. 4. *J. de Publ. Jud.* de Jure Canonico detrusione in monasterium ad agendam pœnitentiam coercetur *C. 2. X. de Adult. & Stupr.* Mores variant: stuprum violentum perfectum capite, imperfectum deportatione, plectitur *l. 1. in f. ff. de Extr. Cogn.* Concubinitus de Jure Civili quidem toleratus, non vero approbatus, punitur communiter ut stuprum. Meretricium amorem civiles leges impune quidem permittunt, idque ideo, quo aliis honestis matronis libidinosi, libidinem in prostibula effundendo, parcant *arg. l. 13. §. 2. ff. ad L. Jud. de adult.* Sic *D. Augustinus lib. 2. de Ord.* scribit: tolle meretricem & sodomia totus efficietur reprobus. Et in *l. 4. §. 3. ff. de Condit. ob turp. caus.* Meretrix quidem turpiter facit, quod sit meretrix, sed non turpiter accipit, cum sit meretrix. Verum istiusmodi cohabitatio maxime inhonesta, verboque divino contraria neque in Christiana, neque in alia bene constituta Republ. ferenda *vid. Deut. XXIII. 17. Levit. XIX. 20. 1. Cor. VI. 13. & seqq. Gal. V. 1. Thessal. IV. 4.* Qua severitate amor tum adulterinus tum incestuosus in legibus divinis & humanis coerceatur, non potest non notissimum esse *conf. Deut. XXII. 22. Lev. XVIII. l. 30. §. 1. C. ad L. Jul. de adult. §. 4. Inst. de Publ. Jud. Constit. Caroli V. art. 120.* Est equidem adulterium enorme peccatum, quo in proprium corpus turpissime peccatur, templum Spir. S. profanatur, sanctissimus conjugii ordo recta violatur, familiæ turbantur, thorus contaminatur, liberis fit injuria, honestas publica læditur, bona in extraneos dilapidantur, homicidium aliaque plura crimina subinde proficiuntur: sodomix autem tam nefandus tamque bestialis est coitus, interdum gladii, interdum ignis pœna coercendus, ut scire non proficiat, & nec calamum, nec chartas mereatur. *l. 31. C. ad L. Jul. de Adult.*

§. VI.

§. VI. Contraria amoris sunt livor, invidia, ira, rixa, sævitia, vindicta, odium: quod autem illi, qui proximo insidias struunt, qui eundem acerbis putidisque calumniis convellunt, *conf. Sect. 1. §. 4.* Qui ipsius conatus laudabiles impediunt, & infinitis modis, sive clam sive palam, hostiles suas passiones produnt, illibata amoris vincula perrumpant, nemo facile in dubium vocabit. Referri huc possunt, qui in conversatione & vita quotidiana joco & aculeatis dictis proximum communiter onerant aut suggillant, cum generosi animi talium jocosum, tanquam rei scurrilis, maxime sint impatientes. Miserum est, si misera creatura, maximis imbecillitatibus obruta, ex inani vel gloria vel pruritu, alterius forte aut nævos aut defectus, qui nos omnes premunt, taxat, vellicat; indicium hoc est vanissimæ superbiæ, &, quæ hinc oritur, stultitiæ, stultus enim & Stolz sind von einem Holz. Reddenda est ratio de quolibet absurdo & inutili verbo. Magna felicitatis & prudentiæ pars est, si imperfectionem virium nostrarum noscamus, &, quantum adhuc discere, & in bono proficere debeamus, prudenter intelligamus. Quantum est, quod nescimus; scientia nostra exigua saltem particula est. Inde, qui vana scientia turgent, eruditi maximi sunt stulti.

De contrariis
amoris.

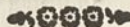
§. VIII. Cum autem amor impurus, inhonestus & illicitus sit vehemens furor, furor autem morbus dicatur *l. 14. in med. ff. de Offic. præsl. 22. §. 7. vers. an autem ff. sol. matr. l. 2. §. 5. in verb. qui furore impeditur, valetudine impeditur ff. si quis caut. in jud. sist.* necessum est, ut desperato huic morbo debita afferantur remedia. Istiusmodi autem illicitum amorem curæ, negotia & labores, invocato divino nomine & numine suscepti, auferent, deterent, convellent. Otium pulvinar satanæ. Qvis videt intentos rebus, amore trahi? In sudore vultus tui vesceris pane tuo *Gen. III. 19.* & vita hominis vera est, & felix, laborare: merces enim felicitatis acquiritur per laborem virtutis, & justum est, ut ibi quis consequatur stipendium, ubi laboris

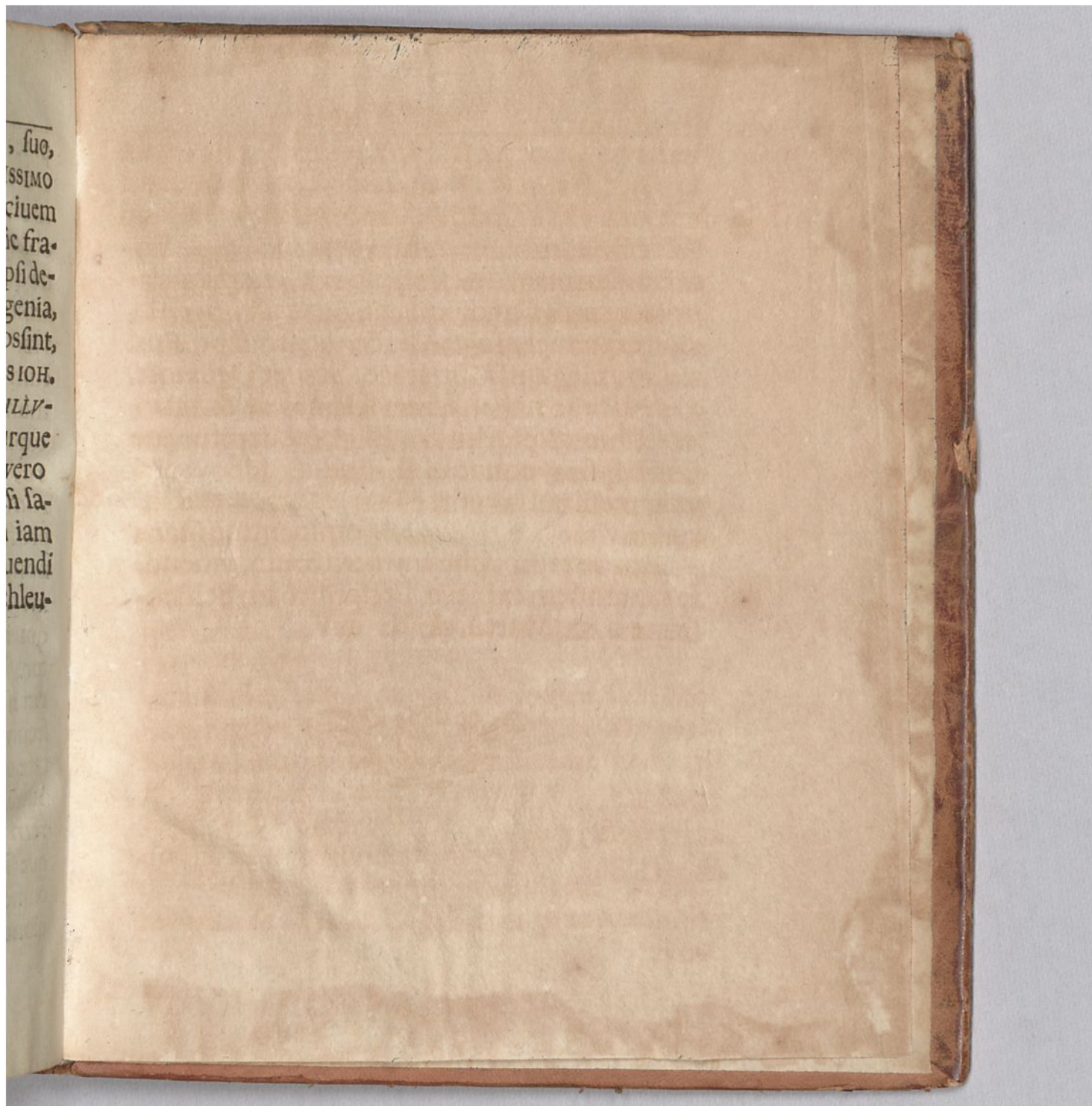
De Medicina
contra illicitum amo-
rem,

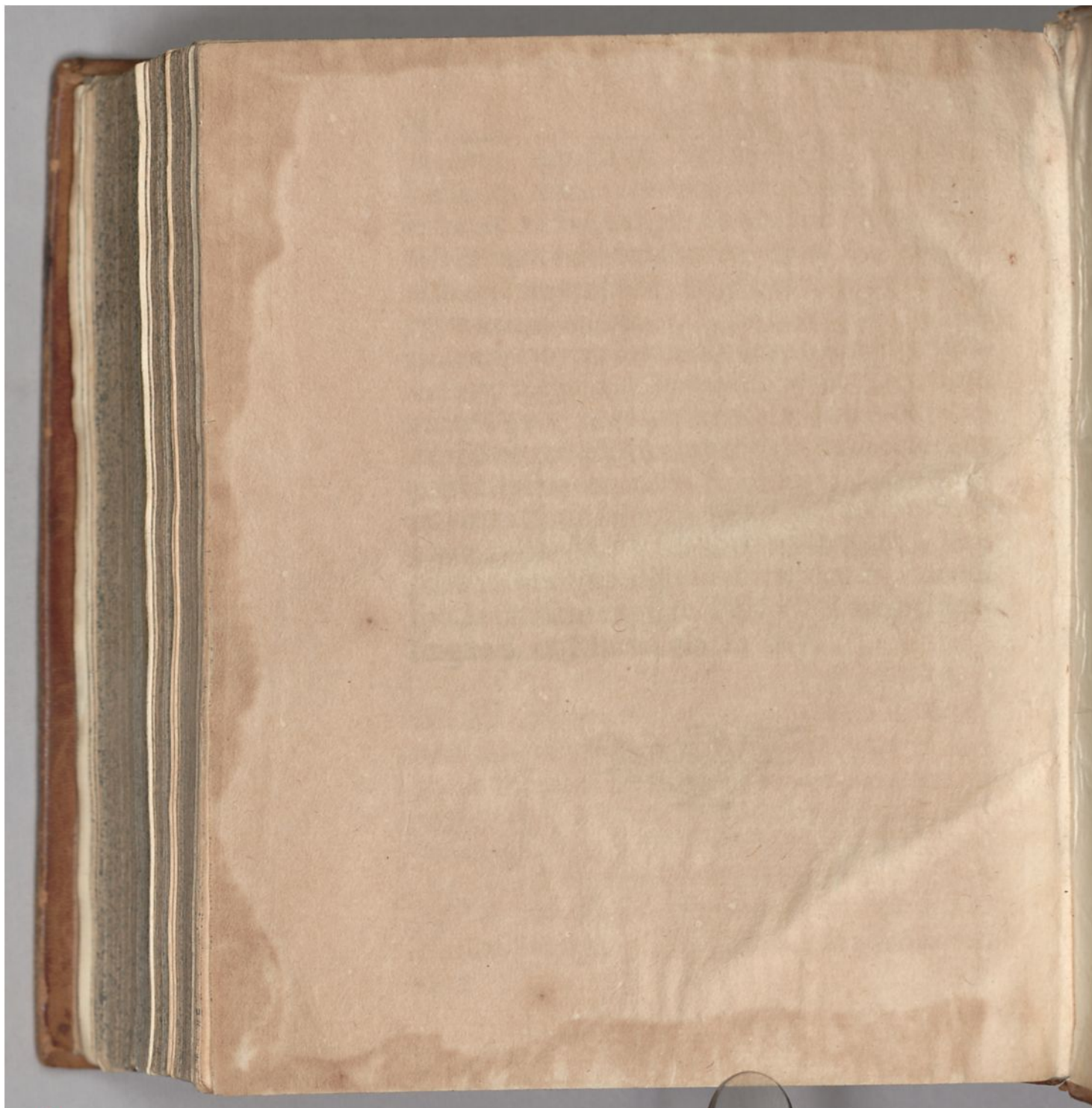
laboris impendit obsequium *c. charitatem in f. 12. qu. 2.* Otiositas enim & voluptas arma sunt hostis antiqui, ad miseras animas captivandas, ut dicitur in *c. 10. §. Verum X. de renunc.* Quamobrem, cum cunctorum malorum principium sit otiositas, & scelerum viperina origo, ut fuse & pulchre id demonstrat *c. 33. d. conf. dist. 5.* ubi etiam dicitur in desideriis (libidine) esse omnem otiosum: ideoque ii, quibus demandata est Reip. cura sumopere otiosos castigare, & emendare conari debent, ut intercipient eo remedio proximum ad scelera gradum *vid. sit. C. de mend. valid. l. 11. Nov. 80. c. 4. & seqq.* ubi ignavia legibus notatur *add. l. 26. C. de decur. l. 52. §. pen. C. de episc. & cler. Nov. 133. c. 6.* ubi mens otio vacans nihil bonorum parit. Subtrahendum est succrescentibus vitiis pabulum. Consideranda est magnitudo periculorum, inde provenientium; principiis obsta, sero medicina paratur: melius est intacta jura servari, quam post vulneratam causam remedium quaerere. Sapientis enim est, non tantum praesentibus malis mederi, sed etiam futuris occurrere. Paucis, fortissimum reprimendi vitia remedium in aureo isto, *Ora & labora*, consistit.

De Inimicis
cum Epilogo.

§. IX. Postquam vero ob tantam, quae genus humanum occupat, malitiam nemo facile absque inimicis vivat, prudentiae regula postulat, ut inimicorum suorum consilia, fraudes & violentiam vincat. Fiet autem hoc, si inimicos benefactis vincere, & ita confundere studebit, ita torquebit eos, sentiente enim inimici, si benefacere continuet, nec ipsorum gratia irascatur, quod eos contemnat. Ast nobilissimum vindictae genus est contemnere mala, quibus inimici nos afficere voluerunt, & nunquam de iis conqveri, nulla enim nobilior vindicta est, quam contemnere injurias & benefacere. *Conf. Ill. Dn. Thom. Prud. Consult. cap. 4.* Plura quidem, & infinita adhuc capita, ad hanc nobilissimam praestabilemque materiam spectantia, restarent, sed, ne limites dissertationis cujusdam academicæ excedamus, claudimus hic rivos, & nos nostrasque actiones DEO, velut fontiamoris, commendamus.

GOTTFRIED WILHELM LEIBNIZ BIBLIOTHEK
NIEDERSÄCHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Signatur: ZEN Lebn. Marg. 41. Lebn. Marg. 41, Stück 7, [38] - -

6832

35
GWL B Hannover
036 855 901

IV 5 A
40
685

